

Izhaja:
vsako sredo popoldne
in soboto zjutraj.
Stane za celo leto 15 L.
" pol leta 8 "
" četrt " 4 "
Za inozemstvo celo leto
35 L.
Na naročila brez do-
posila: naročnine sene
moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperte.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 25

V Gorici, v soboto 28. marca 1925.

Leto VIII.

Ne frankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogovoru
in se plačajo v naprej.
List izdaja konsorcij
„GORIŠKE STRAŽE“
Tisk Zadrudne tiskarne
v Gorici
Riva Piazzutta št. 18.
Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 5.
— (prej Scuole). —

Kmetsko-delavska zveza v borbi za pravice vojnih oškodovancev

5000 vojnih oškodovancev zahteva na zborovanjih v Komnu, Šempasu in v Sv. Luciji svojo vojnooškodninsko pravico.

Kmetsko - delavska zveza je sklicala na Marijin praznik dne 25. marca zborovanja vojnih oškodovancev v Komnu, v Sv. Luciji in v Šempasu. Vsi trije shodi so bili mnogoštevilno obiskani. Na vseh treh shodih je bilo 5 tisoč vojnih oškodovancev. Na zborovanju vojnih oškodovancev v Šempasu sta govorila bivši poslanec Šček in dr. Glaser; na shodu v Sv. Luciji je nastopil kot govornik dr. Stojan Brajša; v Komnu pa je poročal dr. J. Bitežnik.

NARAVA IN VSEBINA DOGOVORA MED ITALIJO IN AVSTRIJO.

Na vseh treh shodih so odposlanci Kmetsko - delavske zveze vojnim oškodovancem pojasnili najprej vsebino in pomen dogovora med Italijo in Avstrijo. Povdarjali so pred vsem, da se nista Avstrija, oziroma Ogrska v tem dogovoru obvezali *plačati* terjatev, ki se jima bodo prijavile, pač pa ste se izrecno obvezali v smislu čl. 1. tega dogovora *samo ugotoviti* obstoj in obseg terjatev. Iz tega sledi, da ni ustvaril dogovor med Italijo in Avstrijo za vojnega oškodovanca nobene stvarne pravice, pač pa samo *formalno* pravico, da lahko prijavi svoje terjatve nasproti Avstriji. Ugotovili so tudi posebno važno določbo dogovora, da ne bo merodajna za morebitno izplačilo prijavljenih terjatev dejanska in resnična ugotovitev škode, temveč »gospodarski in finančni položaj« Avstrije, oziroma Ogrske. Če bi tudi n. pr. Avstrija sama po svojih uradih ugotovila, da bi morala plačati 10 milijard lir, ne bo plačala vseh 10 milijard, temveč samo toliko, kolikor bo zmogla plačati po svoji gospodarski in finančni moči.

Zato ne nudi dogovor med Italijo in Avstrijo niti najmanjše sigurnosti za vojne oškodovance, da jim bo škoda po Avstriji v resnici izplačana. Kar se tiče terjatev, ki se morajo prijavljati *prefekturi* ni to posebno važno. Prefekturi v Trstu se morajo prijavljati terjatve radi invalidnih pokojnin, begunskih podpor, terjatve nasproti poštni in železniški upravi, terjatve duhovnikov za kongruo, terjatve glede vojaških oblek in sploh vse terjatve nasproti Avstriji, razven takozvanih vojnih dajatev (prestaziōni di guerra, di opere e di cose ed alloggi militari t. i. regularne in neregularne rekvizicije), ki se morajo prijavljati *finančni intendantci v Trstu*. Terjatve, ki se prijavljajo prefekturi ni naša država nikoli priznavala in jih tudi ni bila dolžna po nobenem zakonu plačati prizadetim strankam.

Terjatve pa, ki bi se morale prijavljati finančni intendantci v Trstu je naša država po veliki večini priznavala kot pravo vojno škodo in je zato škodo tudi že dejansko izplačala mnogo vojne oškodnine, ali pa jo je že priznala v vojnooškodninskih konkordatih in sentencah. Znatno kup vojnooškodninskih prošelj pa je še vedno nerešen. Samo glede prijav, ki se tičejo teh škod (vojnih dajatev) vlada ves spor, tu vlada vsa nejasnost, tu gre za interese vojnih oškodovancev, tu obstoji nevarnost, da bi vojni oškodovanci izgubili vojno od-

škodnino. Glede teh škod je vprašanje tako silovite gospodarske važnosti, kakor ni bilo do sedaj še nobeno. Od pravilne rešitve tega vprašanja je odvisna gospodarska eksistena tisočev in tisočev družin vojnih oškodovancev. Saj gre za milijarde našega narodnega premoženja! Italijanska vlada se mora zavedati, da bi bilo v mnogih slučajih za naše gospodarstvo mnogo boljše, če bi nam sploh nikoli ne priznala najmanjše vojne oškodnine, kakor da bi nam jo morebiti hotela sedaj uničiti z napačno in protipostavno razlago dogovora med Italijo in Avstrijo, oziroma Ogrsko. Dogovor med Italijo in Avstrijo se prav nič ne dotika vojnooškodninskega zakona. Ta je ostal v popolni svoji veljavi. Vojni oškodovanci imajo tudi po dogovoru popolno in nezmanjšano pravico do celotne vojne oškodnine. Zato so italijanska vlada, oziroma njeni uradi dolžni tudi po dogovoru izplačati in priznavati vojnim oškodovancem celotno vojno oškodnino.

ZAKAJ JE GORIŠKA ORGANIZACIJA IN NJENO GLASILO »GORIŠKA STRAŽA« NASTOPILA SAMO- STOJNO, TEŽKO IN ODGOVOR- NOSTI POLNO POT V TEM VPRAŠANJU?

Danes je našemu ljudstvu in vsej deželi znano, da je goriška slovenska organizacija in njeno glasilo edina in prva nastopila borbo proti finančni intendantci v Trstu, ki je samovoljno in protizakonito tolmačila dogovor med Italijo in Avstrijo. Tej borbi se je pridružil tudi »Mali list«, ki je dal vojnim oškodovancem ista navodila kot »Goriška Straža«. Vsi drugi slovenski in italijanski listi so do zadnjih dni samo mirno in slovesno naznanjali svetu, kaj uči in zahteva tržaška finančna intendantca.

Zato so govorniki na vseh shodih pojasnili vojnim oškodovancem tehtne in neovržne razloge, zakaj jih je goriška organizacija že takoj ob začetku pozvala, da naj čakajo glede kočljivih vojnih dajatev njenih končnih navodil.

KATERI RAZLOGI SO NARAV- NOST NALAGALI NAŠI ORGANI- ZACIJI, DA JE V TEM VPRAŠANJU ZAPOČELA TEŽKO BORBO?

Dogovor sam nam ni mogel nuditi nobenega povoda, da bi prišli v skrbi za interese vojnih oškodovancev. Dogovor je jasen. Ni v nobenem nasprotju z vojnooškodninskim zakonom. Dogovor tudi ne spreminja vojnooškodninskega zakona niti za las. Zato tudi ni pomenil nobene nevarnosti za vojne oškodovance.

Vso nevarnost pa je odkrilo postopanje tržaške finančne intendantce in njeno razumevanje, oziroma razlaga tega dogovora.

I.

PRVI SIGNAL.

To je bila usodna okrožnica finančne intendantce od 14. januarja 1925., ki jo je razposlala vsem županstvom. Že v prvi okrožnici je finančna načela

vprašanje *PLAČILA* vojne oškodnine. Saj je vendar zagrozila vojnim oškodovancem, da bo zahtevala povračilo že izplačane vojne oškodnine in to po načinu izterjevanja davkov, če ne bodo prijavili vojnih dajatev nasproti Avstriji do 24. aprila 1925. Vsak signal vzbudi pozornost. Tudi ta signal je vzbudil pri poznavalcih vojnooškodninskega vprašanja spoznanje, pri masi vojnih oškodovancev pa je vzbudil strah, razburjenje, jezo in zmedo. Halo! Kam to gre? In vsa dežela je postala pozorna.

II.

VDRUGIČ ZVONI.

Finančna intendantca je šla korak naprej. Kmalu po okrožnici je že začela pošiljati dekrete vojnim oškodovancem z zahtevo, da povrnejo že izplačano vojno oškodnino čimprej, ker jo je namreč »po pomoti« (erroneamente, pravi v dekretu) izplačala. In vendar je finančna intendantca prav dobro vedela, da ni vojne oškodnine izplačala »po pomoti«, temveč edino le in izključno, ker jo je morala izplačati. Plačati je *MORALA* vojno oškodnino zato, ker ji je to nalagal vojnooškodninski zakon od 27. marca 1919. št. 426. Tudi ni sklepala finančna intendantca konkordatov, oziroma ni izdajala sentenc iz ljubezni, spoštovanja, usmiljenja in gorečnosti do vojnih oškodovancev, temveč spet samo zaradi tega, ker jo je k temu silil vojnooškodninski zakon. Saj je vendar znano, da so navadno in povsod vse finance brez srca. Mogoče je, da se je finančna zmotila v enem all drugem slučaju; toda izključeno in nemogoče je, da se je finančna intendantca zmotila v 95 odstotkih vojnooškodninskih prošelj, če upoštevamo njihovo število in ne denarno vrednost vojne oškodnine. Približno 95% vseh vojnooškodninskih prošelj bi bilo namreč po razlagi finančne intendantce uničenih; 95% prošelj bi se moralo znova prijaviti nasproti Avstriji in vso to škodo bi morala po mnenju finančne intendantce *plačati* in ne samo ugotoviti. Avstrija! Razbojnala je namreč v svet, da se mora prijaviti nasproti Avstriji vsa škoda, ki NI nastala *PO OBSTRELJEVANJU*.

III.

POLOM.

Fin. intendantca je napravila zadnji in najbolj korajžni korak. Brez obotavljanja je začela pošiljati strankam odloke, v katerih jim javlja jedrnat vsebino dogovora, ter da ne bodo imele njihove vojnooškodninske prošnje v razmerju do naše države nobene veljave in da se že *SKLENJENI KONKORDATI* in pravilno izdane sentence ne bodo *IZPLAČALE*. To je bil zadnji in odločilni čin finančne intendantce. Zavese so padle. Sedaj so tudi že najbolj priprosti vojni oškodovanci spoznali, da je vsa njihova vojna oškodnina v največji nevarnosti. Glej spako! Mislili so, da so jo varno spravili pod streho: pa pride finančna intendantca in na mah uniči ogromno število sklenjenih

konkordatov in sentenc. To spoznanje pa je tudi že rodilo v vojnih oškodovancih sklep in odločno voljo, da bodo branili svojo vojnooškodninsko pravico nasproti lastni državi z vsemi zakonitimi sredstvi.

IV.

ČLEN 15. VOJNOODŠKODNINSKEGA ZAKONA.

Posebno pozornost je posvetila goriška organizacija tudi čl. 15. vojnooškodninskega zakona. Ta člen namreč določa, da sme vojni oškodovavec zahtevati vojno oškodnino samo od ene strani. On lahko sam izbere stranko, od katere hoče zahtevati vojno oškodnino. Ta določba čl. 15. bi zamogla postati za vojnooškodninsko pravico vojnega oškodovanca nevarna, če bi prijavil svojo škodo nasproti Avstriji finančni intendantci, ne da bi si na en ali drugi način zavaroval (reserviral) svojo vojnooškodninsko pravico nasproti lastni državi. *Znano pa je, da ne trpi finančna intendantca na prijavnih vzorcih nobenega pridržka* (reserve). Zakaj? Po njenem mnenju bi namreč Avstrija že samo radi te rezerve zavrnila prijavo, češ saj vojni oškodovavec sam ni vedel, od koga ima pravico terjati oškodnino, ker jo je obe državi prijavil. Mi se z nobeno drugo točko finančne intendantce ne strinjamo. Ta njena zahteva se nam pa zdi pravilna in utemeljena. Zakaj? *Kaj pa Avstrijo briga, kako si zavaruje vojni oškodovavec svojo vojnooškodninsko pravico nasproti lastni državi?*

V.

KAJ SO VOJNE DAJATVE?

To vprašanje še danes ni jasno. Finančna intendantca trdi, da so vojne dajatve sploh vsaka škoda, ki jo je povzročilo avstro-ogrsko vojaštvo, razven če je bila ta škoda povzročena *PO OBSTRELJEVANJU*. Njej so pa sekundirali prav pridno skoro vsi italijanski listi. Tudi »Edinost« se je postavila v svoji številki od dne 8. marca 1925. na to stališče. Tako šteje finančna med rekvizicije vso škodo, ki je nastala vsled zasedbe (okupacije) zemljišča, hiš itd.; škodo, ki je nastala vsled tatvin, rop in plenitve po avstrijskih, ogrskih in tudi nemških, turških vojaki, če so se bojevali na našem ozemlju; škodo, ki je nastala vsled evakuacije itd. — Finančna intendantca šteje med vojne dajatve sploh vso škodo, ki je nastala po vseh drugih vojnih dogodkih in *NE* po *OBSTRELJEVANJU*. Samo škodo, ki je nastala po obstreljevanju, smatra do danes še vedno tudi finančna intendantca za pravo vojno škodo. Le za to škodo bi bila po njeni razlagi dolžna *PLAČATI* vojno oškodnino naša država, vso drugo škodo bi pa morala plačati Avstrija, oziroma Ogrska. Ta razlaga vojnih dajatev pa je popolnoma proti vojnooškodninskemu zakonu in tudi 6 letni praksi reševanja vojnooškodninskih prošelj. Mi smo tudi mnenja, da je ta razlaga protivna dogovoru samemu

med Italijo in Avstrijo. Zakaj? Vojne dajatve zamorejo biti po našem mnenju samo »Kriegsleistungen«. Okrožnica finančne intendance sama navaja »prestazioni di guerra, di opere e di cose ed alloggi militari« in jih istoveti z »regolarnimi in neregolarnimi rekvizicijami«. To je pa za pravilna dognano, da so regularne rekvizicije tiste, za katere je prejel oškodovanec eno ali drugo rekvizicijsko potrdilo; če pa ni prejel potrdila, potem so rekvizicije neregularne. V vsakem slučaju pa je potrebno, da je odredilo rekvizicijo oblastvo, civilno ali vojaško, če hočemo nastalo škodo prištevati med rekvizicije. Kako je pa mogoče n. pr. lumparije, zločine, poboje, tatvine, plenitve, požare, opustošenja zemljišča in hiš in drugo škodo šteti med vojne dajatve t. j. regularne in neregularne rekvizicije, četudi so vso tako škodo povzročili avstrijski, ogrski vojaki ali pa celo Turki.

BORBA GORIŠKE ORGANIZACIJE JE UTEMELJENA IN EDINO PRAVILNA.

Teh pet razlogov so govorniki predvsem povdarili na zborovanjih vojnih oškodovancev. Z njimi so dovoljno za vsakogar izpričali in dokazali, kako zelo je bil potreben samostojen, odločen nastop goriške organizacije proti samovoljni finančni intendanci. S tem je tudi dokazano, kako zelo je bila na mestu interpelacija poslanca Besednjaka, ki jo je vložil po nalogu Kmetško - delavske zv. na fin. ministra. Tudi ni prav nič čudno, da smo spravili v interpelacijo vprašanje PLACEVANJA vojne odškodnine, kakor je samo mimogrede v enem članku v »Edinosti« omenil dr. Wilfan. Danes ve vendar že vsa dežela, da je ravno postopanje finančne intendance jasno in za vsakogar dovoljno zgovorno dokazalo, da je šlo pravzaprav samo za vprašanje PLACILA vojne odškodnine. Poizkus se je napravil, da bi se italijanska vlada odkrižala plačila znatne svote vojne odškodnine, če bo mogoče na račun Avstrije. Goriška organizacija pa se je lahko bala, da bi se ta načrt hotel izvršiti na vsak način, četudi na račun izmozganih vojnih oškodovancev. Zato tudi ni res kakor je trdil dr. Wilfan v »Edinosti«, da se interesi vojnih oškodovancev krijejo z interesi vlade v vsakem slučaju. Ti interesi se v resnici krijejo samo pri terjatvah, ki se morajo prijavljati prefekturi. Te terjatve niso namreč v nobeni zvezi z vojno odškodnino. Pri terjatvah pa, ki se morajo prijaviti finančni intendanci, je dokazano, da bi se mogli interesi vojnih oškodovancev in naše vlade tako zelo križati, da bi vojni oškodovanci sploh izgubili vso vojno odškodnino. Ali ne govorijo zadosti jasno dekreti finančne intendance, s katerimi je uničila že lepo število sklenjenih konkordatov in sentenc? Seveda so vsi ti ukrepi protipostavni! To vprašanje se pa ne sme prosmatrati samo iz juridičnega stališča, temveč istočasno in vedno tudi iz politično-fiskalnega. Da je bila borba goriške organizacije nujno potrebna in to v interesu našega narodnega gospodarstva, dokazuje tudi uspeh našega nastopa.

Prvič: Finančno ministerstvo je že izjavilo, da ne bo zahtevala italijanska vlada povračila izplačane vojne odškodnine, če jo bodo prijavili Avstriji, v kolikor spada seveda med vojne dajatve.

Drugič: »Piccolo della Sera« in tudi »Edinost« sta poročala, da se je vršilo v Tridentu zborovanje vseh finančnih intendantov novih pokrajin. Na tem zborovanju je sporočil ravno tržaški fin. intendat, da se bodo tudi že vsi sklenjeni konkordati (sentence) izplačali. Zato se nam zdi še bolj čudno, da so pošiljali trž. fin. intendanca odloke, s katerimi jim javlja, da se njihovi konkordati ne bodo izplačali!?!

Tretjič: Danes ne zahteva finančna intendanca od vojnih oškodovancev, da ji morajo čimprej vrniti že izplačano vojno odškodnino.

Četrtič: Finančna intendanca je izdala pred par dnevi važno okrožnico, (od 23. marca), ki je že nekoliko bolj jasna in za vojne oškodovance ugodnejša. O tej okrožnici bomo poročali v prihodnji »Gor. Straži«.

Petič: Vsa dežela se danes tudi globoko zaveda važnosti tega vprašanja. Ve tudi, da bo morala braniti in se boriti za svojo vojnooškodninsko pravico v prvi vrsti proti lastni državi.

PRAKTIČNI NASVETI.

Za tem so odposlanci Kmetško - delavske zveze dali zborovalcem sledeče jasne nasvete:

1. Vsi vojni oškodovanci, ki niso še prijavili svoje vojne škode naši državi, naj jo prijavijo čimprej s potrebnimi dokumenti finančni intendanci;

2. vse terjatve, ki se morajo prijaviti prefekturi, naj se tudi čimprej prijavijo;

3. ravno tako naj se prijavi takoj vsa škoda, o kateri nihče ne dvomi, da spada med rekvizicije, kakor smo jih mi zgoraj označili;

4. glede škod pa, ki jih je do danes finančna intendanca sama izplačevala, oziroma priznavala v konkordatih za pravo vojno škodo, ko n. pr. škodo vsled plenitve, ropa, požiga, opustošenja, zasedbe, evakuacije, četudi so to škodo povzročili avstro-ogrski vojaki — naj počakajo vojni oškodovanci naših končnih navodil. Ta navodila bomo dali v »Gor. Straži«, ki izide dne 1. aprila.

Naša navodila bodo odvisna od odgovora finančnega ministra. Poslanec Besednjak nam je že v pondeljek sporočil iz Rima, da pojde s podministrom Banellijem in posl. Suvichem k finančnemu ministru zaradi interpelacije. Zato pričakujemo, da bomo dobili ugoden ali pa neugoden odgovor v kratkem.

5. Vsak vojni oškodovanec si bo moral zavarovati svojo vojno-oškodninsko pravico nasproti lastni državi s posebno rezervno izjavo. Ta izjava ne bo na prijavnih poli, temveč posebej izročena finančni intendanci. Tudi bo moral vsak vojni oškodovanec dobro hraniti prepis te izjave, ki bo moral biti potrjen od županstva.

6. V vseh slučajih, ko so dobili vojni oškodovanci dekrete, s katerimi jim je javila finančna intendanca, da se njihovi konkordati ne bodo izplačali, naj vložijo čimprej pravi rekurz na vojnooškodninsko komisijo.

To zahteva od nas previdnost in skrb za naše gospodarstvo.

V popolno pomirjenje dežele in vojnih oškodovancev pa je nujno potrebno, da odgovori finančni minister ugodno, jasno in obvezno na interpelacijo poslanca Besednjaka. Le ugodni, zakoniti odgovor vlade nas more zagotoviti, da se bo dogovor med Italijo in Avstrijo izvršil v korist države in tudi vojnih oškodovancev. Zločin bi bil na že itak izmozganih vojnih oškodovancih, če bi hotela vlada varovati interese državne blagajne na njihov račun.

NA ZBOROVANJH 5000 VOJNIH OŠKODOVANECV je bila sprejeta sledeča

Resolucija!

Vojnooškodovanci, ki so se zbrali na zborovanju v Komnu dne 25. marca v svrhu razprave o dogovoru med Italijo, Avstrijo in Ogrsko od 6. aprila 1922. so sklenili enodušno pozvati vlado, da izda v varovanje državnih interesov, kakor tudi, da se zasužurajo interesi vojnih oškodovancev, določna in obvezna zagotovila in sicer zagotovila,

DA NE BO ITALIJANSKA VLADA zahtevala od vojnih oškodovancev povračila že izplačane vojne odškodnine v nobenem slučaju;

DA BO ITALIJANSKA VLADA priznala in izplačala vso vojno odškodnino, ki je bila prijavljena na podlagi enotnega vojnooškodninskega zakona z dne 27. marca 1919. številka 426;

DA ITALIJANSKA VLADA naroči finančni intendanci v Trstu, da daje točna in jasna ter nedvoumna navodila, ki so utemeljena v obstoječih zakonih.

OPOZARJAMO VLADO

na razne ukrepe finančne intendance v Trstu kakor n. pr. »In seguito all'accordo tra l'Italia e gli Stati Austria e Ungheria riguardanti i crediti derivanti da prestazioni di guerra di opera e di cose da alloggi militari, la sua denuncia dal 5. 7. 1921 concernenti il risarcimento dei danni di guerra subiti nei suoi beni mobili (fabr. rurali) nel Comune di Comeno resta senza effetto, e per conseguenza il concordato (la sentenza) stipulato in relazione alla Sua domanda non verrà realizzato.« — s katerimi odreka v popolnem protislovju z zakonom posebnim vojnim oškodovancem pravico do vojne odškodnine. S takim postopanjem finančna intendanca povzroča med vojnimi oškodovanci strah in nejasnost, ki itak že dovoljno vlada v tem važnem gospodarskem vprašanju, ker ni še do danes izdala vlada nujno potrebnega pravilnika, ki bi točno in odločno odredil, kakšne so pravzaprav terjatve nasproti Avstriji, ki spadajo med »Prestazioni di guerra di opere di cose ed alloggi militari«, oziroma med »Requisizioni regolari ed irregolari«, in kako bi se morale pravzaprav te terjatve prijaviti nasproti Avstriji. Za vojnega oškodovanca ne morejo biti merodajna navodila finančne intendance in od nje odvisnih uradov, ali

pa mnenja zasebnikov in časopisov, temveč edino in izključno le zakoni te odredbe vlade.

VOJNIM OŠKODOVANECM

povzročuje posebno skrb in bojazen člen 15. enotnega vojnooškodninskega zakona, ki prepoveduje komulacijo vojnooškodninske prijave. Čl. 15. bi zamogel postati za vsakega vojnega oškodovanca usoden, če bi prijavil svojo škodo nasproti Avstriji, ne da bi si zavaroval istočasno svojo vojnooškodninsko pravico nasproti lastni državi. Zato pozivljamo vojnooškodovance vlado, da odstrani to negotovost in nevarnost za vojnega oškodovanca z obvezno izjavo, da ne bo prijava terjatve nasproti Avstriji za izplačevanje vojne odškodnine od strani lastne države prejudicialna z ozirom na člen 15. enotnega vojnega oškodninskega zakona.

VOJNI OŠKODOVANC

zbrani na zborovanju v Komnu dne 25. marca pozivljajo vlado, da dá vojnim oškodovancem nemudoma pozitivna in določna zagotovila v zgoraj omenjenem smislu, ker je takojšnja jasnost in gotovost glede tega prevažnega gospodarskega vprašanja v interesu države, kakor tudi v interesu gospodarskih eksistenc vojnih oškodovancev.

Komen, dne 25. marca 1925.

Resolucijo sta podpisala gg.:

Stofa Alojzij,

predsednik zborovanja;
Josip Žigon, župan.

DNEVNE VESTI.

Osebna vest.

Goriški policijski komisar g. cav. Diaz je začasno premeščen v Idrijo. Nadomestuje ga podkvestor iz Vidma Rocchi.

Tečajniki Kmetško-delavske zveze.

Ponovno Vas prosim, da mi pošljete seznam naročnikov, ki ste jih pridobili po goriškem socialnem tečaju za razne časopise in časnike, kakor je bilo sklenjeno pri dotičnem predavanju.

Predavatelj.

Vojna odškodnina jugoslovanskih državljanov.

Ker je akcija radi priznanja vojne odškodnine jugoslovanskim državljanom v polnem teku in obeta tudi uspeh, vabijo se nujno vsi oni prizadeti, ki bivajo v Italiji in ki se še niso akciji pridružili, da se takoj prijavijo ustmeno ali pismeno pri g. Ivanu Koudelka, okr. tajniku v pok., Gorica, Corso V. E. III. številka 65. Istotam dobijo vsa potrebna pojasnila o sedanjem stanju te zadeve.

Občni zbor K. T. D.

V zadnji številki »Gor. Straže« nanašani občni zbor se z istim dnevnim redom prenese na četrtek 16. aprila 1925.

Za načelstvo: mons. I. Valentinčič.

Dvojna mera.

Ugledna italijanska parlamentarna revija objavlja vprašanje senatorja Sforze na notranjega ministra. Interpelacija govori o člankih glavnega fašistovskega gromovnika Farinaccija in Mussolinijevega brata Arnalda. Glasi se tako-le: »Vprašujem gospoda notr. ministra, zakaj je dovolil objaviti člankov s podpisoma Farinaccija in Arnalda Mussolinija, ki vsebujejo grožnje napram najvišjemu sodnemu dvoru; postopanje istega se zdi imenovanimu »perfidno« in »bo treba proti njemu nastopiti z oboroženimi (fašistovskimi op. ured.) legijami«; s tem je bilo zagrešeno kaznjivo dejanje po čl. 118, 123 in 12 kazenskega zakonika. Opozarjam tudi na dejstvo, da se pa istočasno pleni stotine časopisja na podlagi nezakonitih odlokov o tisku.« —

Visoki sodni dvor preiskuje dejanja že znanih fašistovskih prvakov.

Zato so ga hoteli gromovniki z grmenjem ostrašiti, da bi ne bil »perfiden«. Prišli so pa v svoji gorečnosti malce navzkriž s postavami. Kako bo neki notranji minister grofu Sforzi odgovoril?

Za obletnico.

Pretečeno nedeljo so snoparij, kot povsod, praznovali tudi v Faenzi svoje slavnosti. Po mestu so korakali fašisti v sprevedu. Ob koncu slovesnosti so pa zažgali republikanski krožek in razbili vso opravo v katoliškem krožku. Pretepli so tudi več ljudi, ki se niso odkrili, ko je šel spreved mimo njih.

Najnovejša vrsta odlikovanj.

V Italiji, dežel mnogih naslovov in svetinj, so nazadnje našli še eno vrsto. To je »častna« izkaznica fašistovske stranke. Ob priliki šeste obletnice fašistovskega obstoja, je bilo deležnih te časti več osebnosti. Med odlikovanci je tudi nek delavec, ki je že petdeseto leto uslužben pri eni in isti tvrdki. Če je res navdušen snopar, ne vemo.

Opozarjamo

cenj. čitatelje na današnji oglas g. Marcella Bratusa, glavnega zastopnika milanske tovarne drožja.

Shod državnih upokojencev.

Jutri v nedeljo 29. marca se bo vršil shod državnih upokojencev pri »Treh kronah« v Gorici. Gospod Anton Roich, predsednik »Zveze drž. upokojencev na Primorskem« bo poročal o vseh korakih, ki so se storili v Rimu za zboljšanje gospodarskega položaja upokojencev. Vabljeni so vsi upokojenci, člani in nečlani.

Za zvezo C. Roghella, zaupnik.

Boji med generali.

Nemški nacionalci kandidirajo za državnega predsednika tudi bivšega nemškega generala Ludendorffa. Ta je zelo ošaben in hoče vse nemške zmage pripisati sebi v dobro. To je razjarilo drugega generala — Hindenburga, ki je začel rovariti proti njegovi kandidaturi. Ludendorff pa mu je poslal takoj brzojavko, v kateri ga je skoraj ozmerjal. Pravijo, da ljubeznivosti še niso končale. Na »presto« pa ne bo zlezal nobeden od te dvojice.

Sto milijonov lir zgorelo.

Na Marijin praznik jutraj so se žgali v Rimu v neki plinarni za sto milijonov lir bankovcev. Dalo jih je sežgati finančno ministrstvo, ker se po novi vladni odredbi obtok bankovcev zmanjša. To so se morale kurjaču cediti sline!

„De mortuis nil nisi bene“.

Uboga »Nova doba«, hčerka pisateljice in viteza si je privoščila — prisiljena seveda — kratak oddih. Časopisi so se nanjo primerno spomnili, ko je zadremala. Ko si je sedaj zopet zmenjala spanec raz oče in je za to zvedela, je milo vzkliknila v zadnji ševitki: »De mortuis nil nisi bene«, (o umrlih govori le dobro), prvi pregovor. Nasprotniki me pa le napadajo! Sama revica ve, da spada v grob, pa jo še silijo, naj brca.

Pred „razorožitveno“ konferenco.

Menda je postala moda, da sklicujejo državni poglavarji in zunanji ministri razorožitvene konference, vojni ministri pa zahtevajo čedalje večje svote za armade in brodovja. Velika Britanija ima brodovje 507 ladij, Združene države 539, Japonci 211, Francozi 219, Italija 260, Rusija 164 in tako naprej. Čez mesec dni bodo pa »razoroževali« v Washingtonu...

Vzor prave gorečnosti.

Državni pravdnik v Splitu je obtožil dva časnikarja-opozicionalca, češ da sta rovarila proti državi. Predlaga za nju kar smrtno kazen ali dvajsetletno ječo. Najboljše: kar vse opozicionalne časnikarje pobesiti, pa bodo imele vse vladne stranke po cellem svetu mir. Kaj vse še čaka urednike »Gor. Straže«?!

Malo takih!

Te dni je priromala v Rim neka sedemdesetletna starka iz Nemčije. Vso dolgo pot je napravila peš. Takih romaric bo najbrže malo v Rimu.

Otroško zavetišče za jetične otroke.

Na eni svojih zadnjih sej je goriški mestni svet pretresal predlog, naj se ob pet in dvajset letnici kraljevega vladanja zgradi na Trnovem zavetišče za otroke, ki so podvrženi jetiki. Vsa ustanova je preračunjena na 800 tisoč lir. Od junija do septembra bo zavod lahko sprejemal po 500 otrok. Sprejemali bodo predvsem revne otroke. Načrt je res človekoljuben in vse hvale vreden; dostojnejše skoro ne bi mogla Gorica proslaviti jubileja. Samo, če ne bomo Slovenci tudi tukaj zapostavljeni, čeprav bo notri tudi dosti slovenskega denarja, ker bodo nabirala darove vsa županstva. — Novi načrt misli sploh narediti na trnovski planoti celo letovišgarsko kolonijo. Speljati nameravajo gori tramvaj in sezidati več hotelov.

Po čem smo?

Neki ameriški kemik je izračunal, koliko stanejo različne vrvine, ki sestavljajo človeško telo. Mož je vse precej natančno izračunal. Vode je v človeškem telesu dovolj za »žehno« dveh rjuh; železa toliko, da bi se dal iz njega skovati deset palcev debel žebelj; z apnom, ki se skriva v človeškem telesu, bi lahko pobelil en kurnik. V nas tiči tudi nekoliko žvepla, medi, joda in srebra. Vse te snovi skupaj bi stale nekako 40 lir! Taka je naša cena. Najbrže je bil tisti učenjaki plačan od kakih velekapitalističnih družb, ki izrabljajo človeški stroj, da je tako nizko izračunal ceno ljudi.

Nazaj v „stare, lepe čase“.

Ko so razpravljali v belgrajski zbornici, komu naj priznajo poslanski mandat in komu ne, je prišlo do hudih pretepov. Stoli, police, aktovke, spisi, vse je letelo križem po dvorani. Tuji diplomatje so gledali to »parlamentarno delovanje« in so si svoje mislili. Ker pa mora biti vsaka reč dandanes organizirana, so v zbornici ustanovili menda neke vrste »posebnih« oddelkov. Vladni poslanci so dali poslancu drju Brankoviću nalogo, naj udari po nasprotnikih, kadar bo treba. Opozicija je pa določila poslanca Agatanovića, naj vodi obrambo opozicionalnih govornikov. Tako so lepo v belgrajski zbornici prijadrali nazaj v stare čase, ko je vladala samo pest.

„Mi smo pa nobel!“

Radi čudnega obnašanja in pretepanja nekaterih poslancev v Beogradu je marsikdo, ki mu je za ugled države, zmajal z glavo. V nekem listu pa pove nekdo »zakaj je strah te stare gospode? (Misli na tiste, ki jim pretepanje poslancev ni všeč). Saj se stepejo poslanci tudi drugod: v Parizu, Londonu, Pragi, Rimu itd., pa se nobeden ne čudi.« Seveda Pariz, London in druga velika mesta »predpisujejo« modo; kdor noče veljati za nazadnjaka, mora pač biti »nobel« in delati tako kot tam.

Oddahnili so se.

Bolezen ministrskega predsednika Mussolinija je že belila fašistom lase. Skrbelo jih je kaj bō, če bo moral še dolgo ležati. Snoparji sami so že mrmrali, ker jim niso prvaki pojasnili zagonetne Mussolinijeve bolezni, o kateri je časopisje vse mogoče pisalo. Na dan šestletnice fašistovskega obstoja pa je Mussolini z balkona vladne palače ves bled in upadel govoril tri minute pred zbranimi fašisti. Da jih znova navduši je imel zelo oster govor proti vsem nefašistom. Za 28. t. m. je pa sklican posvet

ministrov, ki ga bo vodil Mussolini. Snoparska glasila so sedaj vsa navdušena.

Trockij zopet v časti.

Listi pišejo, da se bo v »zdravilišče« pregnani Trockij zopet vrnil v Moskvo. Boljševiki so se menda uverili, da jim je Trockij potreben in so ga pozvali, naj se vrne v Moskvo. Dali mu bodo baje še važnejše in častnejše službe kot jih je imel poprej.

Prosvetna zveza.**Baško prosvetno okrožje**

Sklicuje sejo širšega odbora »Baškega okrožja« dne 29. marca v Nemškem Rutu. Seja se bode vršila takoj po sv. maši. Skupni odhod s Koritnice ob 8 uri in pol zjutraj.

Telovadna akademija.

V soboto zvečer je priredil telovadni odsek »Prosvetne zveze« telovadno akademijo. Po lepo uspelem štiridnevem tečaju za fante in štiridnevem za dekleta, je hotel telovadni oddelek pokazati sad teh tečajev. Telovadna akademija se je vršila le za povabljenе goste. Pohvalno je treba omeniti predvsem proste vaje fantov in krepki nastop naraščajnikov. Zelo ljubko so prepletale spored posamezne deklamacije in živa slika s krasnim solospjevom. Nastop makabejskih bratov je bil naravnost sijajen. Skupina vseh telovadcev in telovadkinj je lepo zaključila nad pričakovanje dobro uspeli večer. Prireditelji so pokazali vso požrtvovalnost. Največja hvala gre gđc. telovadni učiteljici Milavčevi, g. tel. učitelju Rupniku in zvezinemu načelniku br. Kolavčiču iz Mirna. Naprej, fantje in dekleta, k solncu, k svetlobi!

Društvom.

Vsa ona društva, ki bi hotela imeti na belo nedeljo predavanje, se morajo takoj pismeno zglasiti pri »Prosvetni zvezi«. Nato opozarjamo vse, da ne bo morebitnih pritožb.

Kaj je novega na deželi?

iz Šlovrenca v Brdih.

Po naši vasi hodijo že več časa neki mladi fantje v poznih ponočnih urah. Vznemirjajo vse vaščane s prepevanjem znane himne in s samokresi. Menda si s tem tolažijo svojo vest. Mi bi jim svetovali, naj gredo k velikonočni spovedi, da se jim vest umiri in bodo lažje spali. Za sedaj naj to zadostuje; če se bo ta »špas« še ponavljal, bomo pa natančneje poročali.

Banjšice.

Tudi pri nas smo se predramili. Na praznik sv. Jožefa sta nas obiskala okrožni predsednik g. A. Kovačič iz Avč in društveni predsednik g. F. Pirih iz Lokovca. Zbrali smo se k sestanku v župnišču v precejšnjem številu, ker je ravno ta dan praznoval svoj god naš preč. g. kurat. Tu sta nam omenjena dva prijatelja pojasnila pomen prosvetnih društev. Naka smo sklenili, da ustanovimo tudi mi »Prosvetno društvo«. Izvolili smo takoj odbor. Za predsednika je izvoljen g. Franc Humar, zaveden fant iz Krvavca. Vpisalo se je takoj na licu mesta 45 članov. Tako smo tudi mi zastavili plug na prosvetnem polju. Sedaj pa fantje, dekleta in možje krepko potegnimo, da pokažemo, da smo Banjškarji še vedno trdne slovenske korenine, kakor nas je vzgajal že pok. msgr. Valentin

Stanič. Pristopili smo takoj k »Prosvetni zvezi«, katero prosimo, da nas pri našem delu podpira.

Spodnja Idrija.

Dne 17. marca t. l. je bil pri nas prvi živinski semenj v tekočem letu. Prignali so na semenj 38 glav živine. Sklenjenih je bilo nekaj kupčij, a ne veliko, ker so prodajalci zelo visoko držali. Semenj je bil to pot zopet sredi vasi pred župniščem, tam kjer si videl preje cele gromade lesa. Tako je menda ustrezno gostilničarjem, trgovcem in kramarjem, katerih pa sedaj, razen enega, ni bilo. Tujcev ni bilo veliko, so bili večinoma le domačini. Mogoče, da ljudje niso vede-

li za ta semenj, ker je v pratiki le eden označen. Po dolgem času je bila tudi zopet enkrat ob 1/211. uri semenjska sv. maša, kar smo ob prejšnjih semnjih zelo pogrešali. Naj bi se uvedla ob semanjih dnevih stalno ob 1/211. uri sv. maša. Prihodnji semenj bo menda 4. maja. Želeti je, da bi županstvo samo razglasilo semanje dni!

Opazovalec.

Avče.

Dne 22. t. m. je predaval v našem društvu odposlanec »Prosvetne zveze« g. dr. Brajša o zapuščinski razpravi. Društvena soba je bila nabito polna članov in povabljenih mož, ki so z največjo pažnjo sledili izvajanju predavatelja. Na koncu predavanja se je razvila živahna debata, ki je trajala pet četrt ure. Udeleževali so se je skoro vsi prisotni. Prešli smo v debati na različna druga socialna vprašanja, na katera nam je gospod predvatej radovoljno odgovarjal. Pokazalo se je, kako se naši ljudje zanimajo za taka vprašanja. Gospodu predavatelju, ki je bil z uspehom predavanja jako zadovoljen, smo iz srca hvaležni, kakor tudi »Prosvetni zvezi« in prosimo gospoda, da nas kmalu zopet obišče.

Idrijske novice.

Smrtna nesreča.

V ponedeljek dne 16. t. m. se je odpravil na delo v gozd s par tovariši g. Matija Kristan, vpok. rudar in bivši rud. voznik. Pri prerivanju okroglega lesa mu je nesrečno izpodletelo, ter je padel v 3 metre globok prepad. Ostal je na mestu mrtev. Les so pripravljali nekemu mesarju. Pač žalostno, da živimo v takih razmerah, da si morajo stari vpokojenci, če se hočejo za silo preživljati, iskati za služka pri napornem delu v gozdu.

Valuta.

Dne 26. marca si dobil:	
za 100 franc. frankov	128.50 do 129.— Lir
za 100 belg. frankov	124.50 do 126.50 Lir
za 100 švic. frankov	472.— do 474.— Lir
za 100 češ.-slov. kron	72.70 do 73.10 Lir
za 100 dinarjev	38.85 do 39.10 Lir
za 1 šterling	117.45 do 117.65 Lir
za 1 dolar	24.50 do 24.60 Lir
za 1 zlato marko	5.80 do 5.90 Lir
za 100 avst. kron	0.0342 do 0.0350 Lir

Beneške obligacije.

Dne 26. marca: Srednji kurs L. 79.27, v Trstu 78.50; v Milanu 79.25, v Rimu 79.— L.

ČEVLJI mirenške zadruge »ADRIA« se prodajajo na Grabovem pri trgovcu Alojziju Šorli, po domače pri »Dušniku«.

IZGUBLJEN. — Neka oseba je izgubila v torek dne 24. marca zjutraj žensko srebrno uro od Travnika, čez V. Carducci, V. Corno do gozdnega urada na Solkanski cesti. Pošten najditelj naj jo odda pri upravi »Gor. Straže«.

Cenjenim odjemalcem, pekovskim mojstrom, slaščičarjem in občinstvu naznanjem, da **glavno zastopstvo in zalogo za goriški okraj**

Drožja-(fece) iz dobroznane tovarne „DISTILLERIE DI MILANO“ imam vedno v isti ulici Oberdan (za kasarno) na dvorišču gostilne „pri Lunu“.

V zalogi imam tudi opeko za peči, velikost 30 x 30 cm, iz Nemčije, stekla (z vdelano mrežo), potem razne potrebščine in blago za pekovsko obrt, kot diamant itd.

V okolico razpošiljam potom korijer in vlakov.

Marcello Bratuš.

Odlikovana pekarna
in slaščičarna
JAROB BRATUŽ
ulica Mameli št. 6
(prej Scuole).

Prvovrstne velikonočne pince, potice, gubance le s prvim domačim maslom delane dobite v
odlikovani pekarni in slaščičarni **J. BRATUŽ**
Gorica, ulica Mameli 6 (prej Šolska ul.)

Novo preurejena
slaščičarna Bratuž
Vila Mameli št. 6
(prej Scuole).

Umrl

je v torek dne 17. t. m. g. I. Kanduč za sv. Trojico. Dočakal je lepo starost 84 let. Na zadnji poti ga je spremljalo obilo meščanov. Moški zbor K. t. d. se je z ganljivimi žalostinkami poslovil od blagega pokojnika. Pokojnikov sin — duhovnik se nahaja v službi v Jugoslaviji. Pokojniku večni mir, ostalim naše sožalje!

Naše ceste.

Gotovo je, da niti med vojno ni bila cesta proti sv. Luciji slabša nego danes. Človek, ki hoče potovati s korijero mora biti dobrega želodca, sicer ne prestande hudih sunkov, ki jih povzročajo globoki cestni jarki. Kljub večkratnim prošnjam raznih avto-prevoznikov se cesta še vedno pusti v takem stanju, kar povzroča vozovom občutno škodo, občinstvu pa neprijetno vožnjo. Nujna potreba bi bila, da se cestna uprava malo bolj zavzame za to velevažno cesto, ki je danes edina prometna žila za nad 15 tisoč prebivalcev.

Zvišanje plač rudarjem.

»Goriška Straža« je že parkrat poročala o prošnjah rudarjev za zvišanje plače. Konečno se je vendar nekaj doseglo, čeravno ne kolikor smo zahtevali. Pridatek znaša za neoženjenega delavca L 2.20 na dnino, za oženjenega L 2.70 ter za vsakega otroka do štirinajst let starega po 50 stotink. Povišanje velja od 1. 1. 1925 dalje. Rudarju je s tem saj deloma pomagano v tej neznosni draginji. Kaj pa naši ubogi upokojenici, ki še vedno čakajo in čakajo, da jim dajo vsaj to, kar jim po zakonu pritiče. V tej reči bi bilo skrajno potrebno, da se potrebno ukrene. Našega poslanca gosp. dr. A. Besednjaka uljudno prosimo, da bi to zadevo v prilog našim upokojenecem temeljito vzel v roke, ker bi rešil v slučaju ugoditve nešteto družin velikega pomankanja.

Kaj nam pišejo naši izseljenci.**Pismo iz Egipta.**

Aleksandrija.

Ker se tako malokrat oglasimo iz te dežele, sprejmite, g. urednik, danes par vrstic in jih priobčite v nam zelo priljubljeni »Gor. Straži«.

Letos smo imeli cel teden sv. misijon kot pripravo za velikonočno spoved. Obhajali smo ga v cerkvi sv. Katarine. Naš novi g. dušni pastir se je zelo potrudil, da se je sv. misijon tako lepo izvršil. Udeležba je bila še precejšnja. Pa je še vendar na stotine slovenskih deklet, ki prihajajo v Egipt, a jim je zelo malo za cerkev. Res je, da so v službi, a gospodarji, ki so splošno s slovenskimi uslužbenkami zelo zadovoljni, bi jih gotovo pustili za eno urico ven. Saj bi močna udeležba v cerkvi tudi pokazala, da slovenska kri še živi.

Zalostno je pa tudi to, da marsikatera Slovenka več ne zna svojega materinega jezika komaj ko stopi na egiptovska tla. Kako mnogo doma bogaboječih deklet se v Aleksandriji zgubi, o tem nočem niti govoriti.

Osmega t. m. smo imeli sklep sv. misijona. Bila je to zelo ljubka slovenska cerkvena slovesnost daleč proč od domovine. Čast in hvala vsem, ki so k temu pripomogli.

Pismo iz Francije.

Boulogny.

Naše rudarsko življenje tukaj v Franciji je vedno enakomerno. Dan za dnem pojeta kramp in lopata. Delo je težko; le močni in žilavi ljudje lahko vzdržijo. Posebno za osemurno delo pod zemljo je treba močnih rok. Za delo zunaj je pa dovolj domačinov, ki se tudi vedno ponujajo v delo. Lahko rečem, da se marsikaj bolj lepo opiše kot je v resnici. Dosti izseljencev se že kesa, da so prišli v to »zlato« Francijo. Kdor je priden in močan, ta lahko precej

dobro služi; seveda mora tudi varčevati. Dobro izhajajo zlasti oženjeni, ker lahko žena precej prihrani s pametnim gospodinjstvom. Zaslужek je dober; sicer pa nista skoraj niti dva enako plačana. Čim več kdo napravi v 8. urah, tem več plače dobi. Računa se tudi po tem, koliko malih vozčkov (v Idriji pravijo »hundi«, op. ur.) kdo naloži na dan. Kdor je enkrat dela vajen, naloži na dan po 16—18 vozčkov in zasluži 23—25 fr. na dan; zraven še nekaj draginjske doklade. So pa tudi mesta, kjer se lahko zasluži po 40 fr. na dan. Toda sem pridejo naši ljudje težje.

Življenjske potrebščine so pa tudi tukaj zelo drage. Za hrano in stanovanje je treba plačati pri zasebnih družinah po 10—11 fr. dnevno. Kuhajo pa samo »pašto šuto«, ker je dosti italijanskih družin. Ako vračunamo še ostale potrebščine, znašajo dnevni stroški za osebo povprek po 15 frankov. Kdor ne dela na akord, zasluži po 17.80 fr. na dan. Ostane mu torej le malo. Za boleznin in delavsko zavarovanje ni pa nič preskrbljeno. Težko je naše življenje, ne vemo ali se bo kdaj izboljšalo.

Goriška Mohorjeva družba.**Glas iz Amerike.**

V Chicagi izhajajoči »Amerikanski Slovenec« je v svoji 28. številki z dne 20. februarja t. l. priobčil to-le odlično priznanje »Goriški Mohorjevi družbi«:

»Rojaki solnične Gorice! Iz vaše krasne domovine dobivamo večinoma jobovska poročila. Pretresljive Jeremijeve žalostinke odmevajo sem do nas....

Le eno nas tolaži, to, da naši goriški bratje niso več narodni otroci, ki bi za vsakim drveli, ki jim kak »cukrček« pokaže.

Kmalu po priklopljenju k Italiji so ustanovili svojo »Družbo sv. Mohorja« in pravkar smo prejeli nien prvi književni dar za l. 1925.

Ne moremo drugega reči, kakor: »Slava goriškim mučeniškim narodnim delavcem«. Skoro istočasno smo prejeli književni dar Družbe sv. Mohorja« matere. Kak razloček med maternim književnim darom in hčerkinim.... Dvomim, če se bo še kedaj mati kaj prida pomladila, dasi mora vsak slovenski rodoljub to iz srca želiti....

Poglejte pa njeno goriško hčerko, kako se živahno kreta, res kot bistra hči planin. Kako bi se ne v družbi takih mladih fantov, ki ji dvorijo. Njen književni dar je kljub njenim začetnim gmotnim in drugim težavam kakor majsko cvetje polno mlade, kipeče sile. Poglejte samo njen koledar, ki je bil vedno termometer za »Družbo sv. Mohorja«. Sam je vreden članarine. Tako mnogovrstnega in poučnega koledarja je letos malo podobnih književnih matic izdalo, dasi razpolagajo z bogatejšimi sredstvi in delujejo v ugodnejših razmerah. S takim koledarjem se narod res budi, vzgaja in krepi. Pouk in zabava, ljubezen do rodne grude, in razgled po svetu, vse je bogato zastopano v njem. Tudi oni, ki ima vedno časopisje v rokah in pazno zasleduje domače in tuje dogodke, bo z velikim užitkombral obširno, naravnost strokovnjaško, domačo in svetovno statistiko in kroniko. Domača zgodovina, opis domačih krajev mora vsakemu še bolj izsiliti vzdih: »Naša je bila ta zemlja, naša bo.« Poleg koledarja je pa družba izdala še dve lepi povesti v prevodu. »Prevžitkarji« in »Na Indijo«. Nadalje jako poučno »Gospodarsko čitanko«, v kateri so zastopane vse panoge gospodarstva, seveda s posebnim ozirom na goriške krajevne razmere. Slednjič lep molitv., le za tiste, ki ga posebej žele, in imenik družbenih udov v posebni knjižici. Za prihodnje leto napoveduje književni odbor še lepši in bogatejši književni dar....

Dolžnost naroda doma in na tujem je, da to goriško hčerko »Mohorjeve družbe« kar moč podpira. Boga zahvalimo, da so se naši požrtvovalni možje, ki so jo pripravljali ne ozi-

raje se na žrtve držati. Pozivljamo zlasti naše goriške rojake, naj se zavzamejo za njo. Komu naj bi bila bolj pri srcu, ko njim. Kdo je bolj siljen, da se zgane kot Goričani, ko čujejo, da iz srca njih rodne grude vedno bolj izginja slovenska beseda in pesem... Pa tudi ostali ameriški Slovenci naj se zavedajo svoje dolžnosti do domovine matere.

Kar je bila »Mohorjeva družba« mati, to sta sedaj goriška in istarska »Mohorjeva družba« v novih razmerah. Hvaležnost do »Mohorjeve družbe« matere zahteva, da se io še na dalje zvesto držimo, ker nas je narodno vzbudila, da smo dozoreli za svobodo. Isti blagi cilji »Mohorjevih družb« - hčerk, goriške in istrske, pa nam nalagajo narodno dolžnost, da jima pomagamo jih doseči.

Sicer pa to niso nikake žrtve, če podpiramo njih književne matice, ampak le dobiček. Za par centov udnine ne dobite nikjer toliko lepega, poučnega in razvedrilnega berila. Vsi si tedaj za prihodnjo zimo oskrbimo književni dar »Goriške Mohorjeve družbe«!

Hvala najlepša ameriškim sobratom za priznanje in priporočilo našega kulturnega dela!

Darovi.

Za Alojzijevišče: Sl. Kmečka posojilnica Velče 100 lir; na svatbi Jožefe Zidarič na Morskem nabrali svatje 40 lir. Srčna hvala!

Za Slovensko sirotišče: P. n. županstvo v Vrtovinu 25 L., na predlog g. Matevža Pirha so zbrali v veseli in mešani družbi v Levpi 14 L. Srčna hvala!

Röntgenologični zavod

za zdravljenje in diagnostiko
primarija Dr. A. DE FIORI
V GORICI, CORSO VITT. EM. III. št. 14
SPREJEMA OD 9 - 12 IN 2 - 4

TVORNICA MIANI

VIDEM - ČERVINJAN

DROŽJA

Brevetti Maurer - Dunaj

Zaloga in prodajalna pri pekovskem sindikatu

Gorica, Piazza della Vittoria 16, znotraj.

PODRUŽNICA**Ljubljanske kreditne banke v Gorici**

Corso Verdi „Trgovski Dom“

Telefon št. 50 — Brzovjavni naslov: Ljubljanska banka

Delniška glavnica	CENTRALA	Rezerva S H S
in rezerve:	LJUBLJANA	Din.
Din. 50,000.000		10,000.000

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje: na vložne knjižice po čistih 4% (davek plača banka sama). Na tekoči račun ter proti odpovedi najbolje po dogovoru.

Sprejema tudi dinarske vloge in jih obrestuje najugodnejše. — Izvršuje denarna nakazila na tu in inozemstvo. — Nakupuje in prodaja svakovrstne valute, vrednostne papirje in srečke.

Plača vedno priznано najvišje dnevne cene za obveznice vojne odškodnine (bone).

Izvršuje sploh vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.

MODISTKA, Slovenka, se priporoča cenj. damam v mestu in okolici. Via Carducci 8/I. Gorica.

PRODAM MAYERJEV LEKSIKON, 6. izd., 20 zv. Naslov pri upravi »Goriške Straže«.

IVAN KACIN - Gorica
Piazza N. Tomaseo (Placuta 29)

Tovarna **cerkvenih orgelj**, pneumatičen in mehaničen sistem, **harmónijev** po ameriškem in evropskem sistemu od 800 lir naprej, **glasovirjev**. Velika zaloga gosli, kitar, mandolin, **strune** vseh vrst. Kupuje in zamenjuje v vsakem stanu glasovirje, harmonije, gosli itd.

Uglasuje in popravlja vsa omenjena glazbila!

Za vsako delo se jamči.

Lloyd Sabaud.

Prihodnje vožnje:

v Severno Ameriko:

»Conte Verde« 30. april 1925.
Iz Genove v Njujork v 9. dneh;

v Južno Ameriko:

»Principessa Giovanna« 16. april 1925

»Tomaso di Savoia« 20. III. 1925.
Iz Genove v Buones Aires 19 dni.

Izvanredna vožnja:

»Conte Rosso« 9. aprila 1925.
Iz Genove v Buones Aires v 13½ dneh.

v Avstralijo:

»Re d'Italia« 25. april 1925.

Informacije daje in sprejema prednaročila na vozne listke zastopnik

F. Rosich, Gorica,
Via Contavalle št. 4.